

עסקים ולומדים

זווית יהודית אקטואלית לקהילת אנשי העסקים

פרשת נח, א' מרחשון תשע"ה

לא עוד מבול!

פרשת המבול, המתוארת בפרשת השבוע- פרשת נח, מלמדת כי קיומו של העולם אינו מובטח כלל ועיקר. ריבונו של עולם ברא את העולם ומסר אותו בידינו, אולם קיומו של העולם צריך להצדיק את עצמו, וכשאין הוא עושה זאת - הביא ריבונו של עולם לראשונה את המבול.

הסיבות למבול הן גם כלליות - "כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ", אך גם סיבה פרטית ייחודית מצוינת בהמשך הפסוקים: "כי מלאה הארץ חמס מפניהם". הפרשנים הסבירו את המילה "חמס" כגזל. חברה בה מתקיימת אווירה של חמס, במובן הרחב של המילה; שבה אין כבוד וזכויות לזולת מאבדת את זכות קיומה.

אף על פי כן, הבטיח ריבונו של עולם כי מבול נוסף לא יבוא על הארץ. המבול הוא אירוע חד פעמי שמלמד ברמה העקרונית את שלמדנו לעיל - קיומו של העולם הוא קיום מותנה. ברם, ריבונו של עולם כרת ברית עם העולם לאחר המבול, והבטיח כי גם אם תהיה השחתה נוספת עתידית לא יהיה עוד מבול. מאיפה כן יהיה הפתרון? כיצד תבטא בעולמנו ההכרה כי הבריאה צריכה להצדיק את קיומה ולא להכריח את עצמה?

על אף העובדה שהדברים אינם כתובים במפורש נראה מתוך התורה כי האחריות לקיומו של העולם הוטלה מעתה והלאה על האדם. בסוף הפרשה נח נוטע כרם. המציאות בה אדם נוטע מנוגדת למה שראינו בפרשה הקודמת בה ריבונו של עולם הוא שנוטע את הגן בעדן הבריאה. הקב"ה מצווה על נוח ועל בניו לפרות ולרבות, ולא רק מברך אותם כפי שהיה בבריאה הקודמת. והנה למרות זאת ישנם עוד עשרה דורות של כישלון שבסופו לא בא מבול נוסף, אלא דבר מה שונה לחלוטין - אברהם אבינו. אברהם אבינו הוא שנצטווה על ידי ריבונו של עולם ללכת לארץ לישראל, להיות שם לגוי גדול, "ונתברכו בך כל משפחות האדמה". הברכה תבוא מעבודת האדם ולא מהרס המבול הא-לוהי.

לאמור: מעתה והלאה העולם יתקיים בדרך זו. אם אנו חס ושלום נשחית את דרכנו על הארץ, ולא נפעל כפי שנדרש מהאדם לפעול - העולם ייחרב. השחתה זו יכולה להיות בעלת משמעויות רבות ומגוונות. אנו חיים היום בעולם בו אנו רואים בעינינו את היכולת האנושית להחריב את העולם כולו, ולדעת מומחים כמות הנשק הגרעיני שביד בני אדם מאפשרת להשמיד את כל החי שעל כדור הארץ כמה וכמה פעמים; אנו רואים בעינינו את היכולת האנושית להחריב חס ושלום את העולם על ידי התנהגות לא מוסרית, המביאה למלחמות ולמאבקים קשים, בהם תוצאות המלחמה הם הפסד לכל הצדדים; אנו מודעים היום יותר לאחריות שלנו כלפי העולם במישור האקולוגי - אפשר שחורבן העולם יבוא חס ושלום מהזיהום הנורא שבעולם, או מעמידות ירוסים חדשים בפני כל התרופות והאמצעים הביולוגיים.

הרבה מאוד אפוא בידינו. לא זו בלבד, אלא שפעמים רבות הדברים קשורים האחד בשני. התנהגות מוסרית מרגילה את האדם לחשוב לא רק מה ניתן לעשות אלא גם מה ראוי לעשות, ולשאלות מעין אלו יש השפעה ניכרת על כל תחומי החיים - בין החברתיים, בין האמוניים, בין הסביבתיים. ההתרגלות להבין כי עלינו לחיות בעולם זה חיים של אחריות לו, בשל מה שלמדנו מפרשת השבוע היא אחת הבשורות העמוקות של תורת ישראל. ריבונו של עולם ברא אותנו בצלם א-לוהים, ועם ההבטחה כי לא יהיה עוד מבול על הארץ הוא למעשה יצר איום מסוג אחר על התמדתנו בעולם - איום ההשמדה העצמית שהאנושות מביאה על עצמה בכל המישורים: מהות הקיום והאמונה, המערכת החברתית והסביבתית, ועוד עניינים רבים ומגוונים. פרשת השבוע אפוא צריכה להאדיר בשיח הציבורי את האחריות לכך, ובד בבד עם העיסוק בשאלות רוחניות רבות ומגוונות, בשמירת מצוות, במאבק על ארץ ישראל וכדו', נזכיר לעצמנו את ייעודנו להיות אב המון גויים ומקור לברכה לעולם כולו, באותם תחומים המאיימים על עצם קיומו.

הכותב הינו: הרב יובל שרלו

ראש ישיבת אמ"ת "אורות שאול" כפר בתיה וחבר הנהלת צהר

בארגון רבני צהר חברים למעלה מ-1,000 רבנים ואנשי חינוך, הפועלים בהתנדבות לקדם זהותה היהודית של מדינת ישראל, מתוך הידברות ושותפות. ארגון רבני צהר מבוסס על עקרונות של ישרה ונאמנות למדינה, תוך מחויבות להלכה ולמסורת היהודית.

ארגון צהר מזמין אותך להיות שותף באיחוד החברה הישראלית ובעיצוב דמותה היהודית של מדינת ישראל

לתרומות ולתמיכה בפעילויות של צהר: 1800-071-414 | www.tzohar.org.il

חפשו אותנו ב-f

